

One of priorities of national interests of Ukraine there is development of civil society and him democratic institutes. In this connection the special actuality is acquired by researches of theory of civil society, his structure, legal status him separate institutes, namely ungovernmental public organizations.

For Ukraine the characteristic asymmetriveness is in development of institutes of civil society. For the achievement of optimal equilibrium it is necessary to barrier the institutes of civil society from excessive limitations and for legal to influence. None of his institutes must prevail, and their co-operation must form the single integral system for the achievement of sinergistical effect.

Summarizing, it is possible to expound a hope, that the acceptance of this bill by Verkhovna Rada, will allow to carry out the quality legislative providing of institute of public organizations in Ukraine, and consequently - to provide the effective functioning of all system of institutes of civil society, optimize ways and forms of socially responsible dialogue between civil society and legal state. This bill, will assist providing of transparency of legislation, unity of the normative adjusting and practice of his application; minimizations of sentinel and property expenses in relationships with power at creation, functioning and stopping of activity of public organizations; liquidations of territorial limitations of activity of public organizations; to providing of legal possibility for physical and legal persons to create the maximally wide spectrum of public organizations; to expansion of legal possibilities of public organizations in relation to realization of the activity, including economic, to creation of legal soil for the input of new mechanisms of government order on a grant public organizations of separate services on competitive principles.

Key words: civil society; ungovernmental public organizations.

Надійшла до редколегії: 01.03.2014

УДК 327.5+321.01+328.161

С. В. Ставченко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

КЕРУВАННЯ ПРОБЛЕМАМИ ЯК РІЗНОВИД ПРЕВЕНТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ПОЛІТИЦІ

Визначено, що одним із дієвих напрямків роботи щодо попередження криз у діяльності інституційних політичних суб'єктів є керування проблемами, яке передбачає комплекс дій, спрямованих на розуміння, мобілізацію, координацію та підпорядкування всіх функцій планування стратегії й тактики політичної організації. Показано, що в ході аналітичної підтримки дій із керування проблемами застосовують проблемний аналіз політичної ситуації, спрямований на усвідомлення сутності, специфіки тієї чи іншої проблеми і знаходження шляхів її вирішення, а також діагностичний аналіз, найбільш продуктивними напрямками якого є діагностичний експрес-аналіз та комплексний діагностичний аналіз. Наголошено, що важливим кроком аналітичних дій із реалізації процесу керування проблемами є оцінка можливих наслідків загострення проблеми, визначення пріоритетів, яку забезпечують процедурами SWOT-аналізу (що розкриває вплив чинників прямої дії зовнішнього середовища) і NPEST-аналізу (який розкриває вплив чинників непрямої дії зовнішнього середовища).

Ключові слова: антикризове управління, превентивні технології, керування проблемами, проблемний аналіз, діагностичний аналіз, SWOT-аналіз, NPEST-аналіз.

Постановка проблеми. Орієнтація на підвищення ефективності політичного керування в сучасному політичному дискурсі посідає провідне місце. Політичне керування здійснюють на різних рівнях політичних відносин, воно має свої універсальні та інструментальні функції, об'єкт, суб'єкт, стратегію і тактику, етапи та результат впливу. При цьому універсальні функції керування – це функції, пов'язані із загальною стратегією виживання, реформування, стабілізації або руйнування політичної системи, а інструментальні – похідні функції, спрямовані на забезпечення завдань та досягнення цілей керування.

Водночас ключовим питанням підвищення ефективності політичного керування є проблема політичної кризи та підходів до управління кризовими процесами в політиці. Цей комплекс заходів становить сферу антикризового управління. Класичне визначення антикризового управління дає російський дослідник Е.М. Коротков, який зазначає: «антикризове управління – це управління, яке ґрунтується на передбаченні (виділено мною. – С.С.) загрози кризи, аналізі її ознак заходів щодо зниження негативних наслідків і використання її чинників для подальшого розвитку. У найзагальнішому вигляді під антикризовим управлінням

варто розглядати таке управління, яке буде запобігати або пом'якшувати кризові ситуації» (тут і там переклад мій – С. С.) [2, с. 96]. Виходячи з цього визначення, у проблематиці антикризового управління чільне місце посідають превентивні технології. Їх значущість можна охарактеризувати відомою максимою: «Мудрець не той, хто виходить із найскрутніших ситуацій, а той, хто не потрапляє в них». Вважаємо, що ефективність керування якраз пов'язана з тим, щоб не потрапляти в кризові ситуації, вживати превентивні заходи з метою профілактики кризових станів.

Аналіз публікацій. Проблема превентивних технологій антикризового управління було розглянуто у працях як західних, так і вітчизняних дослідників. Зокрема, у працях Е. Дюркгейма, Г. Спенсера, Ф. Найта, Ф.Р. Фармера, а також А. Богданова, Д. Жовтуна, А. Зверінцева, В. Капустіна, Е. Короткова, С. Михайлова, В. Романова, Г. Ханова, В. Василенка, А. Гальчинського, М. Пірен, Г. Почепцова, В. Шарого, А. Чернявського та ін. У публікаціях згаданих авторів антикризове управління розглядають винятково як макроекономічну проблему, а превентивні технології розглянуто побічно, у контексті загальної проблематики.

Метою статті є розкриття технологічного потенціалу керування проблемами як комплексу запобіжних заходів антикризового управління в політиці.

Викладення основного матеріалу. Інституційний суб'єкт політичної діяльності постійно має бути готовим до виникнення кризових ситуацій. Із цією метою він повинен постійно здійснювати відповідну попереджувальну роботу ще на етапі формування проблеми. Надійним засобом вирішення цієї проблеми є технологія керування проблемами (від грец. *problema* – перешкода, труднощі, завдання), розроблена американськими фахівцями з паблік рілейшнз у 1970-х рр. Термін «керування проблемами» був запропонований Говардом Чейзом, який розкривав його зміст таким чином: «Керування проблемами – це здатність зрозуміти, мобілізувати, координувати й підкоряти всі функції планування стратегії й тактики, вся майстерність паблік рілейшнз спрямована на досягнення єдиної мети – активної участі в розробці політики стосовно суспільства, від якої залежить доля людей та інституту» [9, р. 1].

У цілому процес керування проблемами передбачає п'ять послідовних кроків (за Г. Чейзом):

- 1) ідентифікація проблем, на які організації слід звернути особливу увагу;
- 2) аналіз і визначення меж кожної проблеми стосовно її впливу на локалізовані групи громадськості;
- 3) виявлення та демонстрація альтернативних варіантів стратегії;
- 4) реалізація програми дій, націленої на поширення позицій організації та вплив на прийняття проблеми;
- 5) оцінка результатів виконання програми з погляду досягнення мети організації [Ibid, р. 2].

У найзагальнішому вигляді схему процесу вироблення, прийняття та реалізації рішення з керування проблемами подано на малюнку. Вихідним елементом цієї схеми є ідентифікація значущої проблеми, що потребує певного рішення. У її першому блоці (I) здійснено аналіз проблеми та рішення, наслідком якого є формування альтернативних варіантів рішення у вигляді рекомендацій. У другому блоці (II) здійснено вибір одного з варіантів рішення і закріплення його в певній нормі (нормативному документі). Третій блок (III) забезпечує реалізацію – імплементацію – прийнятого рішення через конкретні дії. На цьому закінчується перша фаза циклу. Друга фаза передбачає оцінку ефективності та результативності прийнятих рішень. Оцінка може виявити нові проблеми, породжені вже практикою застосування минулих рішень і які потребують, у свою чергу, вироблення і прийняття коригуючих рішень, їх застосування та подальшої повторної оцінки. У цілому процес керування проблемами передбачає п'ять послідовних кроків (за Г. Чейзом):

- 1) ідентифікація проблем, на які організації варто звернути особливу увагу;
- 2) аналіз і визначення меж кожної проблеми з погляду її впливу на локалізовані

групи громадськості;

3) виявлення та демонстрація альтернативних варіантів стратегії;

4) реалізація програми дій, націленої на поширення позицій організації та вплив на сприйняття проблеми;

5) оцінка результатів виконання програми з погляду досягнення мети організації [9, р. 2].

У найзагальнішому плані процес вироблення, прийняття та реалізації рішення з керування проблемами представлений на рис. 1. Вихідним елементом цієї структури є ідентифікація значимої проблеми, що потребує певного рішення. У першому блоці схеми (I) здійснюється аналіз проблеми та рішення, наслідком якого є формулювання альтернативних варіантів рішення у формі рекомендацій. У другому блоці (II) здійснюється вибір одного з варіантів рішення і закріплення його в певній нормі (нормативному документі). Третій блок (III) забезпечує реалізацію – імплементацію – прийнятого рішення через конкретні дії. На цьому закінчується перша фаза циклу. Друга фаза передбачає оцінку ефективності та результативності прийнятих рішень. Оцінка може виявити нові проблеми, які породжені вже практикою застосування минулих рішень і які потребують, в свою чергу, вироблення і прийняття коригуючих рішень, їх застосування та подальшої повторної оцінки.

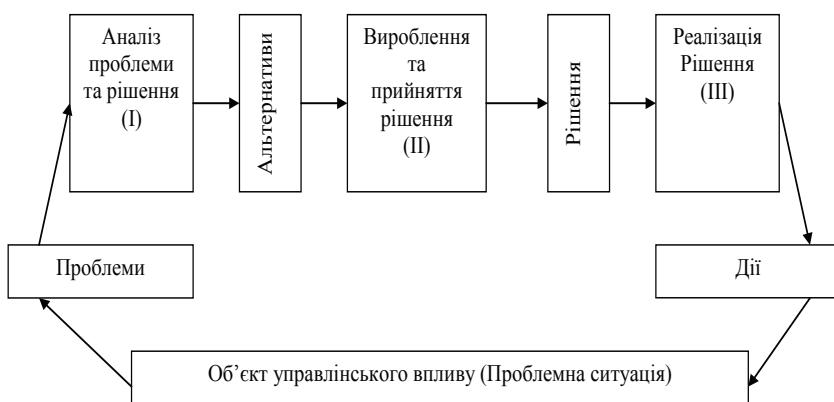

Рисунок 1. Процес вироблення, прийняття та реалізації рішення з керування проблемами

Проблемний аналіз структурно локалізований у першому блоці схеми (I), але змістовно він не обмежений сферою вироблення альтернативних варіантів рішення та оцінкою прийнятого рішення. Фахівці з керування проблемами повинні намагатися приймати ефективні варіанти рішення. Аналіз проблеми і рішення має бути доповнений аналізом прохідності рішення, який би враховував чинники та обставини, що здатні вплинути на долю рішення на стадії його прийняття (блок II). І нарешті, необхідним функціональним елементом проблемного аналізу є імплементаційний аналіз, який забезпечує успіх реалізації прийнятого рішення на практиці (блок III). Оскільки фахівці з керування проблемами, як правило, не є особами, які приймають рішення, ані їх виконавцями, аналіз прохідності рішення та імплементаційний аналіз мають бути здійснені попередньо й міститися в запропонованих рекомендаціях.

Процес керування проблемами в розгорнутому вигляді повинен передбачати такі блоки:

- передбачення проблем. Як правило, процес керування проблемами вимагає їх передбачення за 1,5–3 роки до можливого перетворення на кризу. Тобто це ще не планування заходів із подолання кризи і не планування виходу із кризи, а передкризове планування. Тобто керування проблемами має справу з явищем, що може призвести до загострення ситуації через певний час, тому його слід відрізнити від тих аспектів планування, які зазвичай здійснюються під час кризи;

- селективна ідентифікація проблем. Інституційний суб'єкт політичної діяльності може одночасно вирішувати лише декілька найбільш важливих

проблем. Враховуюче це, для ефективного керування проблемами слід у центрі уваги постійно тримати від 5 до 10 конкретних пріоритетних проблем, особливо тих, які є життєво важливими для інституційного суб'єкта політичної діяльності;

- увага до сильних і слабких місць. Більшість передбачуваних заздалегідь проблем, з одного боку, надають інституційному суб'єкту політичної діяльності шанси для свого зміцнення, використання резервів, а з іншого – містять загрози;

- планування в напрямку «ззовні всередину». Інституційний суб'єкт політичної діяльності має пам'ятати, що зовнішнє середовище, а не внутрішня стратегія обумовлює селекцію пріоритетних проблем. Саме цим керування проблемами відрізняється від звичайного підходу до стратегічного планування, що значною мірою визначається внутрішніми проблемами й завданнями організації. Тобто керування проблемами багато в чому обумовлено зовнішніми факторами;

- орієнтація на одержання користі. Незважаючи на те що багато людей розцінюють керування проблемами як очікування кризи, справжньою його метою має бути захист інституційного суб'єкта політичної діяльності від впливу зовнішніх чинників і посилення його ділової активності за рахунок нейтралізації факторів, що становлять загрозу наявним у суб'єкта перевагам;

- складання графіка дій. Загальний процес керування проблемами, що передбачає їх ідентифікацію й упорядкування повинен передбачати також і загальну політику, програми й графік їх вирішення проблем. Виходячи з цього, можна сформулювати важливий принцип процесу керування проблемами: «Дія – це ключ до процесу ефективного керування проблемами»;

- підтримка з боку керівництва. Будь-які дії, пов'язані з процесом керування проблемами, необхідно погоджувати з керівництвом політичної організації, заручившись його довірою та підтримкою. Без санкцій керівництва схвалення та здійснення заходів із керування проблемами неможливо [10, р. 442–445].

Реалізація керування проблемами повинна починатися з визначення проблеми за допомогою традиційних методів дослідження (як кількісних, так і якісних). Проблемний аналіз припускає усвідомлення сутності, специфіки тієї чи іншої проблеми і знаходження шляхів її вирішення.

Повний цикл розумових дій від виникнення проблемної ситуації до її вирішення налічує декілька етапів:

- виникнення проблеми;
- усвідомлення труднощів і постановка проблеми;
- знаходження рішення шляхом здогаду чи висування, обґрунтування гіпотези;
- доведення гіпотези;
- перевірка правильності вирішення проблем (верифікація).

Технологія проблемного аналізу передбачає аналітичну роботу з класифікації проблем у таких напрямках:

1. Формулювання проблеми як незадоволеної суспільної потреби.
2. Просторово-часова констатація проблеми, що передбачає визначення просторових і часових меж проблеми.
3. З'ясування типу, характеру проблеми, її основних системних характеристик (структури, функцій тощо).
4. Виявлення закономірностей розвитку проблеми, її наслідків.
5. Діагностика принципової можливості вирішення проблеми.
6. Визначення ресурсів, необхідних для вирішення проблеми.
7. Вироблення організаційно-управлінських технологій вирішення проблеми.
8. Вирішення проблеми.

Проблемний аналіз може бути доповнений діагностичним аналізом (від грец. *diagnosis* – розпізнавання, визначення), застосування якого дозволяє політичному актору бути обізнаним щодо останніх дій своїх союзників і конкурентів, мати відомості про потенціал своїх противників, про реальну розстановку сил на політичній арені, про внутригрупову боротьбу всередині правлячої еліти, про настрої серед громадськості (внутрішньої та зовнішньої) та ін. У цілому діагностичний аналіз спрямований на визначення об'єктивного стану обраних

параметрів у діяльності організації щодо відповідності поставленим цілям і завданням, вивчення відхилень від нормального стану об'єкта діагностування, причин цих відхилень, тривалості їх перебігу, їх інтерпретація для формування висновків і рекомендацій.

За допомогою діагностичного аналізу не можна вирішувати вже наявні проблеми, проте можна виявити потенційні можливості виникнення проблемних ситуацій, а також прозондувати можливість оптимізації діяльності політичного суб'єкта на певних напрямках. У ході здійснення діагностичного аналізу можливо виявити наявність непоміченої до цього проблеми.

Основними завданнями процесу діагностування є:

- вивчення й оцінка стану об'єкта в умовах обмеженої інформації;
- визначення відхилень від нормального або оптимального стану об'єкта дослідження;
- дослідження причин цих відхилень та виявлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками;
- інтерпретація параметрів, процесів і тенденцій, що відбуваються;
- підготовка коригуючих рішень щодо оптимізації діяльності об'єкта (окремих його елементів) та способів їх реалізації;
- розробка й адаптація інструментарію діагностики для здійснення досліджень.

Залежно від масштабів, цілей і напрямків діагностичного аналізу, а також доступної інформації про проблемні ділянки діяльності доцільно здійснювати:

- діагностичний експрес-аналіз;
- комплексний діагностичний аналіз;
- діагностичний аналіз функціональних напрямків (підсистем керування);
- діагностичний аналіз прикладних питань;
- діагностику проблемних зон;
- діагностику в проекті організаційного розвитку.

Найчастіше для оцінювання результатів або стану інституційного суб'єкта політичної діяльності застосовують такі види діагностики:

1. Експрес-діагностика – це невелике дослідження різних аспектів діяльності політичного суб'єкта з метою виявити проблемні ділянки й одержати попередні оцінки поточного стану. Експрес-діагностика є первинним етапом перетворень, здійснених із залученням сторонніх консультантів, із її допомогою можна виробити єдине бачення керівництвом і зовнішніми консультантами поточного стану й проблем організації.

2. Детальна (комплексна) діагностика – більш розгорнуте аналітичне дослідження, що дає глибоке розуміння поточної ситуації, є основою для розробки як стратегії перетворень у певних сферах діяльності, так і переліку конкретних заходів для досягнення запланованих результатів. Дану діагностику можна здійснювати за всіма аспектами діяльності або сфокусуватися на якому-небудь одному чи декількох напрямках. Комплексна діагностика необхідна, коли існуюча (або відсутня) в організації система моніторингу поточної діяльності не дозволяє визначити основні проблеми, причини їх виникнення і послідовність їх вирішення. Проте навіть коли сфери перетворень очевидні й чітко окреслені бажано, щоб за іншими (суміжними) напрямками було здійснено експрес-діагностику. Це забезпечить синхронність перетворень, здійснених в одній сфері зі сформованою практикою господарювання в інших сферах (детальніше про це див.: [4; 6–7]).

Наступним кроком аналітичних дій із реалізації процесу керування проблемами є оцінка можливих наслідків загострення проблеми, визначення пріоритетів. Цю процедуру доцільно проводити за допомогою SWOT-аналізу, де S (strength) – сильні сторони внутрішнього середовища організації; W (weakness) – її слабкі сторони; O (opportunities) – можливості зовнішнього середовища організації і T (threats) – її загрози. Тут внутрішнє середовище репрезентоване такими чинниками: сильні сторони – це властивість організації, яка за умови синтезу з можливостями зовнішнього середовища забезпечує прискорене її просування до досягнення системи цілей; слабкі сторони – це негативна властивість

організації, яка визначає її гальмування в процесі руху до досягнення системи цілей. Гальмування стає істотним у разі злиття (синтезу) основних недоліків організаційної системи з істотними загрозами зовнішнього середовища. Зовнішнє середовище репрезентоване такими чинниками: можливості – це події, які, за наявності сильних сторін в організації здатні забезпечити (безпосередньо або опосередковано) приріст цільових показників (комерційних, соціальних, екологічних); загрози – це події, які у поєднанні зі слабкими сторонами організації зумовлюють зниження величини цільових показників (аж до критичного).

При цьому важливо чітко уявляти взаємозв'язок SWOT-аналізу [3, с. 18] зі стратегією організації, а також усвідомлювати його призначення. Цей взаємозв'язок має двоїстий характер: з одного боку, наявність стратегічних цілей визначає можливість вимірювати SWOT-чинники, а з іншого – після визначення величини SWOT-чинників з'являється можливість точніше визначити величину цільових показників базової стратегії в рамках нормативної моделі задання цілей.

У цілому за допомогою методики SWOT виконують такі завдання:

1. Забезпечують чітке бачення системи сприятливих можливостей і загроз зовнішнього середовища, з одного боку, сильних і слабких сторін внутрішнього середовища організації – з іншого.

2. Здійснюють на основі синтезу SWOT-чинників організацію відповідних реакцій – рішень суб'єкта у вигляді ефективних, резонансних впливів на організацію на якісно новому рівні. Такий підхід реалізують під час організації керування проблемами.

3. SWOT-аналіз визначає можливість виявлення тенденцій і закономірностей для розробки прогностичних сценаріїв.

4. Синтез SWOT-чинників є основою гармонізації стратегічних і тактичних цілей організації (див.: [8, с. 45–46]).

У рамках забезпечення керування проблемами методикою SWOT-аналізу, за допомогою якої розкривають вплив чинників безпосередньої дії (ЧБД) зовнішнього середовища, доцільно доповнити методикою, за допомогою якої розкривають вплив чинників опосередкованої дії (ЧОД) зовнішнього середовища. Вивчення ЧБД логічно починати з аналізу споживачів, оскільки саме споживачі передусім впливають на результативність організації. За Д. Аакером, вивчення покупців «може бути передбачати такі складові: виявлення сегментів ринку, аналіз мотивації покупців і пошук незадоволених потреб» [1, с. 115].

Аналіз ЧОД забезпечують методикою PEST-аналіз, де виділяють такі сфери: політичну (P, policy), економічну (E, economy), соціальну (S, society) і науково-технічну (T, technique). При цьому інколи додають ще сферу природи (N, nature), тому аббревіатуру PEST доцільно замінити на NPEST.

У цілому аналітичну роботу з керування проблемами краще доручити спеціальному підрозділу – проблемному комітету, до складу якого можна включити керівників усіх структурних підрозділів політичної організації, а також представників юридичної служби. Після здійснення такої аналітичної роботи інституційному суб'єкту політичної діяльності доцільно зробити заяву про свою позицію з окремих проблем, довести до відома громадськості напрямок своєї політики. І нарешті, для досягнення бажаних результатів інституційний суб'єкт політичної діяльності повинен скласти план дій і реагування на проблеми. У зв'язку з цим В.Г. Королько наголошує на важливості координації всіх видів роботи – лобістських зусиль організації, виступів керівників, реклами й зв'язків із цільовими групами як внутрішньої, так і зовнішньої громадськості – з метою поширити інформацію про ступінь ризику й способи його запобігання тощо. [5, с. 328].

Висновки. Таким чином, одним із дієвих напрямків роботи з попередження криз у діяльності інституційних політичних суб'єктів є керування проблемами, яке передбачає комплекс дій, спрямованих на розуміння, мобілізацію, координацію та підпорядкування всіх функцій планування стратегії й тактики політичної організації. У ході аналітичної підтримки дій із керування проблемами

застосовують проблемний аналіз політичної ситуації, який спрямований на усвідомлення сутності, специфіки тієї чи іншої проблеми і знаходження шляхів її вирішення, а також діагностичний аналіз, найбільш продуктивними напрямками якого є діагностичний експрес-аналіз та комплексний діагностичний аналіз. Важливим кроком аналітичних дій із реалізації процесу керування проблемами є оцінка можливих наслідків загострення проблеми, визначення пріоритетів, яку забезпечують за допомогою процедур SWOT-аналізу (який розкриває вплив чинників безпосередньої дії зовнішнього середовища) і NPEST-аналізу (який розкриває вплив чинників опосередкованої дії зовнішнього середовища).

Бібліографічні посилання

1. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление [Текст] / Д. Аакер ; пер. с англ. – СПб : Питер, 2002. – 544 с.
2. Аतिकризисное управление [Текст] / под ред. проф. Э.М. Короткова. – М. : ИНФРА-М, 2010. – 620 с.
3. Дженстер П. Анализ сильных и слабых сторон компании: определение стратегических возможностей [Текст] / П. Дженстер, Д. Хасси. – М. : Вильямс, 2004. – 368 с.
4. Камерон К. Диагностика и изменение организационной культуры [Текст] / К. Камерон, Р. Куинн. – СПб. : Питер, 2001. – 320 с.
5. Королько В.Г. Основы публичных отношений [Текст] / В.Г. Королько. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2001. – 528 с.
6. Раппопорт В. Диагностика управления: практический опыт и рекомендации [Текст] / В. Раппопорт. – М. : Экономика, 1988. – 128 с.
7. Трененков Е.М. Диагностика в антикризисном управлении [Текст] / Е.М. Трененков, С.А. Дведенидова // Менеджмент в России и за рубежом. – 2002. – № 1. – С. 3–25.
8. Учитель Ю.Г. SWOT-анализ и синтез – основа формирования стратегии организации [Текст] / Ю.Г. Учитель. – Барнаул : Изд-во Алтайского ун-та, 2007. – 159 с.
9. Chase W.H. Issues Management Conference – A Special Report [Text] / W.H. Chase // Corporate Public Issues. – 1982. – Vol. 7, № 23. – P. 1–2.
10. Seitel F.P. The Practice of Public Relations [Text] / F.P. Seitel. – New Jersey : Pearson Education, Ltd, 2013. – 456 p.

Ставченко С.В. Управление проблемами как разновидность превентивных технологий антикризисного управления в политике/

Определено, что одним из действенных направлений работы по предупреждению кризисов в деятельности институциональных политических субъектов является управление проблемами, которое предусматривает комплекс действий, направленных на понимание, мобилизацию, координацию и подчинение всех функций планирования стратегии и тактики политической организации. Показано, что в ходе аналитической поддержки действий по управлению проблемами применяется проблемный анализ политической ситуации, который направлен на осознание сущности, специфики той или иной проблемы и нахождение путей ее решения, а также диагностический анализ, наиболее продуктивными направлениями которого являются диагностический экспрес-анализ и комплексный диагностический анализ. Подчеркивается, что важным шагом аналитических действий по реализации процесса управления проблемами является оценка возможных последствий обострения проблемы, определение приоритетов, что обеспечивается процедурами SWOT-анализа (который раскрывает влияние факторов прямого действия внешней среды) и NPEST-анализа (который раскрывает влияние факторов косвенного действия внешней среды).

Ключевые слова: антикризисное управление, превентивные технологии, управление проблемами, проблемный анализ, диагностический анализ, SWOT-анализ, NPEST-анализ.

Stavchenko S. Control problems as a form of preventive crisis management technologies in politics.

Work on the prevention of crises in the activities of the institutional political subjects should be conducted at the stage of nucleation problems. One of the directions of preventive anti-crisis technologies is a problem management (innovation by H. Chase). This period in terms of political activity involves the ability to understand, to mobilize, coordinate and submit all the functions of strategy and tactics of the political organization.

The process of problem management involves problem identification, analysis and determination of the boundaries of each problem from the point of view of its influence on localised groups of the public; identification and demonstration of alternative strategies; implementation of the programme of action to prevent the crisis; evaluation of the results program execution.

The process of problem management unfolds technological blocks: foresight problems; selective identification of problems; attention to the strengths and weaknesses in the activities of the institutional

political subject; planning in the direction of «outside-in»; orientation to benefit; scheduling actions; support from the leadership of the institutional political subject.

The problem analysis of the political situation is aimed at understanding the entity, specifics of one or another problem and searching for its solutions. Along with problem analysis is a complex of analytical management problems need to be supplemented diagnostic analysis, which provides a political actor to be informed about recent activities of his allies and competitors, to have information about potential opponents, the real alignment of forces in the political arena, on vnutriigrovyv struggle within the ruling elite, the mood among the public (internal and external), and other The most productive direction of diagnosing problems is rapid diagnostic analysis and a comprehensive diagnosis.

An important step analytical actions on realization of the process of problem management is the evaluation of possible consequences of acute problems, define priorities, which is ensured by the procedures of the SWOT analysis (which reveals the influence of the factors of direct influence of the external environment) and NPEST-analysis (which reveals the influence factors indirect impact of the external environment).

Key words: crisis management, preventive technologies, problem management, problem analysis, diagnostic analysis, SWOT-analysis, NPEST-analysis.

Надійшла до редколегії: 14.04.2014

УДК 323:321

О. А. Третьак

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ПУБЛІЧНА СФЕРА ПОЛІТИКИ ТА ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ: ВЗАЄМОДОПОВНЕННЯ ЧИ АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИМІРИ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЙСНОСТІ?

Розглянуто взаємодію концептуального змісту понять «публічна сфера політики» та «політична система» в умовах національних політич і формування глобальної системи політичного керування. Акцентовано увагу на інституційних засадах державно-громадської комунікації. Проаналізовано взаємозв'язок між демократичною легітимністю політичної системи та функціонуванням публічної сфери політики.

Ключові слова: публічна сфера політики, політична комунікація, політична система, громадськість, політичний інтернет-простір

Постановка проблеми. У контексті розкриття евристичного потенціалу комунікаційної парадигми для дослідження фундаментальних проблем політичної системи важливим є розуміння того, що публічна сфера політики є новим образом суспільства, який є орієнтиром існуючих практик політичної взаємодії та способів реалізації політичної прагматики. Глибинне осмислення складників майбутнього образу політики на рівні публічних комунікацій дає досить конкретну доктринальну основу для напрямків імовірного розвитку політичної системи. Конституювання публічної сфери політики, маючи комунікативно-теоретичне підґрунтя, потребує популяризації та поширення в наукових і політико-прагматичних колах.

Водночас для сучасної політичної науки актуальне питання стосовно визначення суб'єктів політичної публічної сфери, особливостей диференціювання публічних ораторів, способу аналізування якості та значущості виступів у межах національного та глобального публічних дискурсів. Ці питання залишаються без відповіді в концепціях політичної комунікації, розроблюваних на основі теорії політичної системи та в політичній соціології, яка розглядає політично орієнтовану соціальну структуру суспільства. Отже, питанням, актуальним для нової політологічної теорії, є механізми зародження консенсусу в сучасному суспільстві як основи для прийняття демократичних політичних рішень і демократичного формування владних інститутів. Саме на цій основі і може розвинути теорія поєднання політичних інститутів і публічної сфери в єдиній теоретичній перспективі.

Серед останніх публікацій, на які спирається автор, чільне місце посідає докторська дисертація Р.В. Войтович «Вплив глобалізації на систему державного